

۱۱۱

صفحه اد
ایمیل
طراحی

posts

همایش در 20 و 1
برگزار

س

ives

آبان
تیر 1

Avazak

کالری عکس ها:
انجمن وبلاگ نو
ایکون های زیباساز
کد آهنگ برای و
جدیدترین قالب
سایت عاشقانه نو

[-avazak.ir](http://www.avazak.ir)

Other

خریافت
تاریخ

بازتاب غم و اندوه در سبک هندی (با تکیه بر غزلیات کلیم کاشانی)

دکتر فریده داودی مقدم ، استادیار دانشگاه شاهد

چکیده :

با تأمل در شعر سبک هندی، به ویژه غزلسرایان این سبک در می یابیم که غم و ناامیدی و رنج یکی از پر بسامدترین واژگان در غزلیات شعرای سبک هندی می باشد که علت آن را در عوامل گوناگونی چون جریانات اجتماعی و مسائل اقتصادی ، فرهنگی و سیاسی عصر صفویه ، و به دنبال آن فردگرایی شدید شعرای این دوره و مهاجرت و اندوه و غم ناشی از فراق و دوری از وطن، بازتاب اندوه ستم و بیداد بر مردم روزگار خود و تأثیر اندیشه ی غم و رنج های سه گانه در مکاتب فلسفی هند و ... می توان جستجو کرد. با تحلیل غزلیات شعرای این مکتب و بخصوص غزلیات کلیم کاشانی که این تحقیق با تأکید بر آن می باشد می توان به شاخص های زیر در موضوع غم و رنج دست یافت : تفکر جبر گرایانه ، ایجاد تصاویر پارادوکسیکال با موضوعات غم و شادی و یأس و امید ، اصالت دادن به موضوع غم در هستی، همت بلند و غم جویی، استفاده از عناصر طبیعت برای توصیف غم و اندوه چون شاعران رمانتسم و استفاده از کلمات عامیانه و بازی

Design

Design By : Avazak.ir

: آمار بازدید وب:

0: هفته گذشته:

0: تخمین بازدید فردا:

0: کاهش بازدید:

در الفاظ ملموس تر و بهتر عم و اندوه و ... اشاره کرد. هم چنین با تحلیل اشعار سبک هندی از این منظر می توان به برخی از باورها و نکات دقیق و مهم زندگی و عصر شاعر پی برد.

واژگان کلیدی: رنج ، اندوه ، غزل ، سبک هندی ، کلیم کاشانی
مقدمه : با تأمل در شعر سبک هندی ، بخصوص غزلیات این سبک در می یابیم که غزل سبک هندی سرشار از مضامین رنج آلود ، یأس آور و غم انگیز می باشد که برای توجیه آن دلایل مختلفی وجود دارد که این تحقیق هم در پی کاوش و فهم دلایل این مسأله می باشد و هم با آوردن نمونه های مختلف از شعر شاعران این سبک ، به بررسی و تحلیل بیشتر این موضوع می پردازد. از شاعرانی که موضوع رنج و اندوه در شعر او بسیار تکرار شده و بسامد بالایی دارد ، کلیم کاشانی است که این نوشتار در نهایت با تأکید بر غزلیات وی نوشته و پرداخته می شود.

1- علل غم پرستی در سبک هندی 1-1

: جلوه های رنج و اندوه در پرتو جریانات اجتماعی یکی از عواملی که شعر اندوهگین سبک هندی را می پرورد ، جامعه ی فردگرا و ترازیک عصر صفوی است . درین باب گفته شده که رشد فعالیت های بازرگانی و درهم ریختن ارزش های ملی و گروهی ، جامعه ی عصر صفوی را به سوی فردگرایی می کشاند . گر چه با حمله ی مغول چنین فضای فردگرایانه و ترازیکی بر جامعه ی ایران سایه افکنده بود ، اما ظهور دولت قدرتمند صفوی دگرگونی چندانی در این فضا ایجاد نکرد .

فردگرایی حاکم و تفکر ترازیک و منزوی حلاء جهان بینی جمعی را که نتیجه ی کار گروهی و اجتماعی است به دنبال دارد . در چنین جامعه ای ارزش های فردی ، قدرت طلبی ، شهرت و آوازه و جاه طلبی ، جایگزین ارزش های تاریخی ، اجتماعی می شود . (فتوحی ، ص 58)
طبیعی است که وقتی شاعر در جامعه ی مورد نظر خویش از برآورده شدن اهداف فوق و آمال و آرزوهای فردی خویش باز می ماند به سرشت سوگناک هستی بیش از پیش می اندیشد و در تخیل دور پرواز خویش آنها را منعکس می کند . "شاعر این عصر تنهاست ، تنها می اندیشد و مستغرق در لحظه هاست و به اندیشه ی جمعی وابسته نیست ، انسانی که به تعبیر باسکال توانایی و عجز

شناور است، انسانی ترازیک است . بینش ترازیک درماندگی میان دو خواست متناقض را برای آدمی به ارمغان می آورد . شخص میان امید و نومیدی متردد است . هم به خود می بالد و هم اظهار عجز می کند . شاعر سبک هندی موجودی تناقض آمیز است . از سو پی حماسه وار به هنر و استعداد و توانایی ذوق و قریحه ی خویش می بالد و جهان را به تیغ سخن تحت سیطره ی خویش می آورد و از دیگر سو پیوسته سخن از درماندگی ، یأس ، بی کسی ، تنهایی ، خموشی و ... سر می دهد. " (همان ، ص 60) بیدل دهلوی و طالب آملی دو شاعر معروف سبک هندی این مضامین را بارها در غزلیات خویش آورده اند ، در اندیشه ی اندوهناک شاعر ساغر فریب تنها جام صبح دنیا ست و جوانمردی تنها نامی است که از اساطیر بر می آید :

خلفی است شمع وار در این قحط جای فیض
 قانع به اشک و آه ز آب و هوای فیض
 از صبح این چمن نکشی ساغر فریب
 خمیازه موج می زند از خنده های فیض
 نام کرم اگر شنوی در جهان بس است
 اینجا گذشته است ز عنقا همای فیض
 (بیدل ، ج 2 ، ص 915 ، 916) 2-1 :

مهاجرت ، ریشه ها و باز تاب آن در تولید ادبیات عم انگیز "شبه قاره هند هم از نظر اقلیمی و نعمت های طبیعی و هم از نظر اجتماعی و فرهنگی ، سرزمینی مهاجر پذیر بوده است .
 " (فرهنگ ارشاد ، 1379 ، ص 198)

درباره ی دلایل مهاجرت شاعران ، عارفان ، دانشمندان و هنرمندان ایرانی در دوره ی صفویه و روزگار حیات شاعران سبک هندی سخن های بسیاری گفته شده است. از عمده ی این دلایل نابسامانی و بی ثباتی اوضاع سیاسی و اجتماعی و اقتصادی ، بی توجهی سلاطین صفوی به شعر و ادب و تعصب شدید مذهبی و تقرب گروه خاصی از فقیهان و محدثان به دربار را ذکر کرده اند .

(رک: امیری : 1374 ، 108 . عبدالرفیع حقیقت: 1368 ، ج 4 ، 35 - 36)
 مؤلف « با کاروان هند » علاوه بر دلایل فوق ، دلایل دیگری چون گریز از تهمت و بدمذهبی ، قلع و قمع سران در عهد شاه عباس اول ، آزدگی از خویشتان با هم شهریان ، درویشی و قلندری ، سفارت ،